

DOPRINOS KATOLIČKOG KONFESIONALNOG OPREDJELJENJA CJELOVITOM ODGOJU*

MANUEL DEL CAMPO GUILARTE

Facultad de Teología »San Dámaso«
C/ Jerte 10, 28005 Madrid, Španjolska

Primljeno:
19. 3. 2005.

Izvorni
znanstveni rad

UDK 268:37
37.014.523:268

Sažetak

Autor tumači zanimanje katoličkog školskog vjeronauka za odgoj učenika i za njihovu cjelovitu formaciju. Uz određeno nepovjerenje današnjeg društva prema katoličkom školskom vjeronauku uočavaju se i brojni izazovi u aktualnoj kulturu. Svojim zalaganjem za odgoj temeljnih čovjekovih vrednota i za smisao života, školski vjeronauk doprinosi postojanosti i sigurnosti. Korijen današnjih poteškoća autor uočava u ontološkom i antropološkom ograničenju suvremenog čovjeka pri čemu su istina, stvarnost, čovjek i sloboda podvrgnuti ljudskom razumu. Taj proces započinje početkom modernog doba s prosvjetiteljstvom i dalje se razvija u pozitivizmu, marksizmu, egzistencijalizmu, vitalizmu, subjektivizmu i relativizmu. Čovjek postaje neovisan o Bogu, a sebe uzdiže kao konačni i apsolutni temelj vrednota. To je antropologija bez Boga i Krista, dok se istinski humanizam utječe Bogu i traži ga. Odnos vjere i razuma ključ je i uporišna jezgra razvoja katoličkog školskog vjeronauka. Vjeroučitelji su pozvani promicati kritički dijalog sa suvremenom kulturom, slobodu razabiranja i odlučivanja, razvoj ispravnog razuma i ispravno formirane savjesti te humanizam koji proizlazi iz evanđelja, kako bi se potaknulo ponovno uspostavljanje jedinstva vjere i razuma. U tu svrhu autor iznosi nekoliko konkretnih prijedloga.

Ključne riječi: katolički školski vjeronauk, cjelovita formacija učenika, dijalog vjere i razuma, cjelovit odgoj učenika

UVOD

Cilj ovoga razmišljanja koje danas sa zadovoljstvom dijelim s vama, jest objasniti odgojno zanimanje katoličkog školskog vjeronauka i njegov doprinos cjelovitoj formaciji.

Zajedno sa španjolskim biskupima čvrsto smo »uvjereni u humanizacijsku vrijednost religioznoga za ljudsku egzistenciju koja se nastoji otvoriti sveukupnoj stvarnosti svijeta i u snagu i plodnost evanđelja za oslobađanje i upotpunjenje čovjeka, nudeći mu smisao, istinu i nadu« (*Orientacio-*

nes Pastorales sobre la Enseñanza Religiosa Escolar, 9).

Stoga tvrdimo da katolička religiozna i moralna formacija doprinosi cjelovitoj formaciji učenika, razvijajući posebice njegovu transcendentalnu sposobnost, olakšavajući prijedlog smisla života i osvjetlju-

* Konferencija održana na Tečaju za profesore katoličke religije i morala, koji je u organizaciji Biskupske komisije za školstvo i katehezu Španjolske biskupske konferencije autor održao 27. veljače 2004. Naslov izvornika: *La aportación de la opción confesional católica a la educación integral*, u: »Teología y catequesis« (2004)91, 31-53.

jući temelje onih zajedničkih vrednota koje omogućuju slobodan, miran i solidaran suživot. Konkretno govoreći, uvjereni smo da je katoličko konfesionalno opredjeljenje u stanju pomoći dozrijevanju cjelovite osobnosti učenika u mjeri u kojoj mu može ponuditi referencijalnu srž ideja, uvjerenja, načela i vrednota koje će mu omogućiti da odgovori na svoja najradikalnija pitanja, kako bi mu se omogućilo otvaranje pred konačnim temeljem i smislom čovjekova života i postojanja, kao i dozrijevanje njegovih osobnih i društvenih odgovornosti.

1. IZMEĐU NEPOVJERENJA I IZAZOVA AKTUALNE KULTURE

1. Uvjereni smo u to sve, a ponekad znamo da je neko područje društva sumnjičavo, pa čak i odbija ideju da pouka katoličke vjere predstavlja pozitivan doprinos cjelovitoj formaciji učenika i da je čimbenik humanizacije. Štoviše, neki drže da je to protuzakonito miješanje u školstvo, jer je riječ o poučavanju katoličke vjere, jer je svojstveno područje u kojemu se ono treba vršiti kršćanska zajednica. Prisutnost pouke katoličke vjere u školi nije spojivo, drže oni, sa stvarnošću nekonzfesionalne države.

Prema njihovu mišljenju, ta bi se nastava mogla prihvatiti kao pouka o religioznoj činjenici općenito i o njezinim kulturalnim izričajima. Drugim riječima, kao instrumentalno znanje za upoznavanje i shvaćanje kulturalnog okruženja, ali uskraćujući tom predmetu mogućnost da utječe na odgoj čovjeka, na njegove odluke i duboka uvjerenja.

Međutim, izazovi nam ne dolaze samo izvana. I među nama nailazimo na ozbiljne poteškoće kako bismo učenicima učinili znakovitim i stvarnim specifičan doprinos pouke katoličkog školskog vjeronauka.

2. Rekli smo da katolički školski vjeronauk može ponuditi važan doprinos cjelovitoj formaciji učenika, doprinoseći kvaliteti odgoja i radeći na formiranju učenika kao svjesnog, kritičkog, slobodnog i uzajamno odgovornog bića.

Međutim, iznova se pojavljuje nepovjerenje i razilaženja. Iako se podudaraju u polazištu da je »cilj odgoja puni razvoj ljudske osobnosti« (*Španjolski ustav*, čl. 27,2), kad se dođe do njegove konkretizacije i primjene u školi neće biti lako pronaći točku susreta i podudaranja u uobličavanju ciljeva i školskih predmeta koji promiču cjelovit odgojni razvoj učenika. Razlozi za to su mnogobrojni. Između ostaloga, to se događa i zbog poteškoća u usklađivanju potreba znanstvenog, materijalnog i tehničkog razvoja učenika s duhovnim potrebama ljudskoga bića.

U školskoj kulturi kao što je naša, gdje imaju prednost odgojni kognitivni obrasci i obrasci instrumentalnog i pragmatičkog učenja koji više usmjeruju prema funkcionalnoj sposobnosti »znati činiti«, negoli na formaciju »biti«, humanistička i moralna znanja, koja predstavljaju opredjeljenja i vrednote smisla, značenja života i čovjeka, nisu zanimljiva te ih se čak promatra s nepovjerenjem i sumnjičavošću, ako, kao u slučaju nastavnog predmeta katoličkog vjeronauka, sadrže temeljni projekt o čovjeku koji potječe od Isusa Krista, otkupitelja čovjeka.

U tim će okolnostima, doprinos katoličkog školskog vjeronauka cjelovitoj formaciji učenika neki držati nepotrebnim i nepoželjnim. Međutim, naša najveća poteškoća nije to, nego činjenica da je u sadašnjim okolnostima našim učenicima teško prihvatiti naš doprinos u svijetu tehničkih i instrumentalnih znanja, usred kulture koja ne želi postavljati pitanja smisla, načela koja potpomažu i usmjeravaju čovjekovo postojanje.

Tako se doprinos katoličkog konfesionalnog opredjeljenja za cjelovitu formaciju učenika raspravlja unutar nepovjerenja i sumnjičavosti jednih te poteškoća i izazova koje nam predstavlja suvremena kultura u školi.

3. Spomenut ćemo nekoliko drugih djelotvornih oznaka kako bismo pokazali naš doprinos cjelovitoj formaciji učenika. Pritom mislim na sustavno zalaganje poučavanja katoličkog vjeronauka za promicanje odgoja temeljnih čovjekovih vrednota, kao što su sloboda, solidarnost, pravda, mir... koje sačinjavaju temelj ljudskih prava i doprinose oblikovanju odgovorne, solidarne i slobodne osobe.

Međutim, te vrednote, koje su svojstvene kršćanskoj vjeri i od nje potječu, ponekad se drže sveopćima budući da ih naša zapadna društva u većini odobravaju. Danas one među nama pod istim nazivom imaju različita značenja. Verbalni izričaj sam po sebi danas nije jamstvo istoga identiteta. Smisao i sadržaj tih vrednota određuje se, kao što je poznato, prema izvoru kojim se nadahnjuje. U našem društvu danas postoji mnoštvo izvora ili, konkretnije govoreći, humanistički projekt koji je nastao u prosvjetiteljstvu, a ne transcendentni temelj koji potječe od reda što ga je ustanovio Bog. Stoga će slaganje i podudaranje biti samo semantičko, ali ne i stvarno. Tako će početne razlike uzrokovati različite aksiološke projekte, koje ne mogu izmiriti ni dobra volja ni oduševljenje u suradnji, ni administrativno suglasje. Kao što nam je poznato, kad te temeljne vrednote ne hrani vjera, one gube svoje obilježje postojanosti i općenitosti, a ono što preostane je odricanje od životne mudrosti smisla i trajnosti te gubitak unutarnje suvislosti sustava, odnosno nesigurnost i slučajnost. Spomenute zajedničke vrednote tada se gase i pretvaraju u apstraktne ideale i poput veli-

kih kolektivnih mitova pobuđuju samo slab i retorički pristanak.

S pedagoškog gledišta, tu će situaciju biti vrlo teško odgajati u jedinstvenom i suvislom shvaćanju vrednota koje nazivamo zajedničkim. Katolički školski vjeronauk vrlo će teško razviti vlastiti aksiološki projekt kad se izvor na kojemu se nadahnjuje i njegova vlastita unutarnja konfiguracija tako izravno sukobljuju s kulturnim oblicima koji danas prevladavaju u životu škole.

4. Otkad je 1979. objavljen dokument španjolskih biskupa »Pastoralne smjernice o školskom vjeronauku«, navodili smo valjane razloge kako bismo pokazali vrijednost doprinosa katoličkog školskog vjeronauka odgoju učenika. Međutim, izgleda da naši razlozi nisu naišli na očekivan odjek.

Mnogo smo radili kako bismo se pošteno i stručno uklopili u svijet škole i ponudili našu suradnju u zajedničkom projektu odgoja. Založili smo se, među mnogim nastojanjima za aktualizaciju i obnovu, u cjelovitoj formaciji učenika nastojeći to učiniti na znakovit način koji je sukladan našem kršćanskom prijedlogu. Stvarnost bez sumnje pokazuje nemali broj pitanja i propituje nas u našim stavovima i načinima djelovanja.

Odgovor na tu situaciju mora biti opsežan i potpun. Morat će obuhvatiti razna područja, kao što su obnova naših projekata i pedagoških materijala, model pozornosti i cjeloživotne formacije vjeroučitelja, pojašnjavanje zadataka koji su svojstveni katoličkom vjeronauku u današnjoj školi, osnaženje kršćanskog i crkvenog identiteta vjeroučitelja... Sve su to, i još mnogo drugoga, nužne zadaće.

Po mome mišljenju, imajući na umu i cilj našeg razmišljanja (držim da je to prvenstvena zadaća), treba da pogled usmjerimo prema problemima koji su u začetku si-

tuacije. Valja analizirati korijene kako bi se potražilo temeljno tumačenje izazovima i razmimoilaženjima katoličkog vjeronauka u današnjoj školi na području istinske humanizacije. To valja učiniti ne samo opisno, nego zalažući se u traženju ispravnog prosuđivanja vrijednosti i u izradi prijedloga za njegovo prevladavanje i bolju budućnost.

5. Po mome mišljenju, razlozi koji su u korišćenu temeljnih izazova što se danas postavljaju pred katolički školski vjeronauk u perspektivi njegovog specifičnog doprinosa cjelovitoj formaciji učenika, usredotočuju se na sučeljavanje i na raskid između svijeta razuma, kulture i kršćanske vjere. Riječ je o raskidu koji, kao što je poznato, potječe od početaka modernoga doba i koji se u posljednje vrijeme radikalizirao i učvrstio.

Težnja pozitivnog razuma i odbijanje svakog autoriteta izvan subjekta usredotočuju identitet čovjeka oko toga razuma svedenog na instrumentalni razum, koji je ustanovljen na temelju ljudskoga dostojanstva te započinje proces neovisnosti o Bogu. Na tim temeljima, koji stvaraju određena ontologija i antropologija, uspostavlja se i utemeljuje naša kultura i njezini izričaji. Na temelju te stvarnosti uobličuju se kultura i čovjek.

Onima koji svoj mentalni i životni svijet suobličuju na tim načelima, bit će teško razumjeti kako katolički školski vjeronauk može biti sposoban i kako želi doprinijeti cjelovitom odgoju ljudskoga bića, njegovoj humanizaciji i istinskom razvoju.

Onima koji su zaduženi za poučavanje vjeronauka bit će stoga teško pomoću sredstava koja su im na raspolaganju prenositi kulturu i određeni antropološki model koji prevladava u čitavom životu škole te ujedno otvoriti put za kršćanski projekt koji žele podijeliti s učenicima.

6. Zbog svega toga ću se u ovom razmišljanju, svjestan logičkih granica ovoga članka, posvetiti prije svega problemu koji držim razlogom i korištenom od kojega potječu sadašnji razlaz i izazovi koji se postavljaju pred katolički školski vjeronauk s obzirom na njegovu želju za djelotvornim doprinosom cjelovitom odgoju.

Predstavit ću i neke temeljne pravce koje po mome mišljenju mora usvojiti katolički školski vjeronauk u svom služenju humanizaciji učenika. Riječ je o ponudama i prijedlozima za razmišljanje koji trebaju biti predmetom kasnijih konkretizacija i primjena.

2. KORIJENI KRIZE: ONTOLOŠKO I ANTROPOLOŠKO OGRANIČENJE

1. Korijene sadašnje kulturalne situacije valja tražiti, kao što sam spomenuo, u novom redu spoznaje koji se javlja u modernom dobu i koji, pozivajući se na razum, želi da sve (priroda, čovjek, Bog) bude tumačeno samo razumom.

Prema tom racionalnom redu, stvarnost više ne usmjeruje misao, nego subjektivna misao upravlja i organizira predstavljanje stvarnosti.

Tako je došlo do prvog ograničenja i raskida između svijesti (*res cogitans*) i prirode (*res extensa*), između čovjeka i svijeta. Sučeljen s onim što vidi, subjekt će stvoriti ponor između misli i stvarnosti, između subjektivne predodžbe i stvarnosti.

Ljudski razum, kao posljednji stupanj, zadobiva posebnu snagu i sve je njemu podvrgnuto: istina (koja je potisnuta na rub u korist sigurnosti koja proizlazi iz subjektivnih predodžbi, a samim time postaje nepostojana i slučajna), stvarnost (koja je žrtvovana za spomenuta predstavljanja), čovjek (koji je sam sebi apsolutno načelo koje zna i biće koje misli), sloboda (koja je

u svojoj unutarnjoj povezanosti zamijenjena za istinu i svedena na subjektivno opredjeljenje).

Kasnije radikalizacije razuma razvit će pozitivizam (pozitivistički ili instrumentalni razum), marksizam (znanstveni razum koji se zatvara u znanost kao jedino sebi jednako polje), egzistencijalizam (fenomenološka istina koja razum ograničava na fenomenologiju), vitalizam, subjektivizam i relativizam (razum kao jedini izvor spoznaje, koji istinu i postojanje zamjenjuje subjektivnom voljom za moći).

Sve je to zloporabno ograničenje ljudske spoznaje. Pod utjecajem toga mentalnog stava, koji je danas predstavljen kao relativizam s prevladavajućim kulturalnim usmjerenjem, naš naraštaj (ili barem široki slojevi našeg naraštaja) nailazi na velike poteškoće u raspoznavanju granica te vrste razuma. Zbog toga je teško nadići razinu provjerljivoga i subjektivnoga i zamijetiti postojanje pune stvarnosti i transcendencije.

2. To ograničenje razuma, koje odbija traženje tumačenja postojanja i odriče se istine, vodi do jasnog ograničenja. Dolazi do raskida čovjeka s Bogom, što se izražava u unutarnjem raskidu u čovjekovu biću (razum i vjera). Razum, koji se nastojao učiniti neovisnim o postojanju (svijest o svijetu objekata) doveo je do apsolutizacije ljudske svijesti, postavljajući se za krajnje uporište. Sve je to u konačnici čovjeka dovelo do neovisnosti o Bogu, do postupnog prešućivanja Boga.

Kad se čovjek prestane otvarati punini i tražiti posljednju istinu zato što se odlučio otvoriti jedino svome svijetu, on se zatvara u područje svoje savjesti i subjektivnosti. Zato ne može upoznati mnogo dalje od svoga iskustva i od svijeta u koji se želio ograničiti kao u svoje jedino obzorje. U toj situaciji, potvrditi Božje postojanje, a zajedno s time i postojanje čovjeka, predstav-

lja nerješivo proturječje. Kako bi se čovjek mogao uobličiti sebi samomu, ne može dopustiti da o nekome ovisi, ne može dopustiti Božje postojanje. Napokon, reći će se, čovjek se je uspio susresti sa samim sobom, osloboditi se svakog tutorstva i preuzeti u svoje ruke vlast nad svojim životom i poviješću u svijetu. Kako bi čovjek u potpunosti živio svoj ljudski, istinski »nadjudski« život, potrebno je da »Bog umre« (Nietzsche).

Međutim, to ograničavanje razuma, koje u konačnici dovodi do ograničavanja postojanja i do prikrivanja Boga, jednako je tako, kao što sam spomenuo, u korijenu čovjekove dekadencije.

Doista, sve proizlazi iz bitnog raskida koji se odnosi na postojanje i iz bitnog odreknuća. Nastavlja se strpljivo traženje istine, smisla i cilja čovjeka i ljudske povijesti. Čovjek sada postoji kao apsolutni ja koji misli, kao ontološki neovisno biće, a sve ostalo (svijet, ljudi i Bog) bit će »ne ja«. Čovjekova zadaća nije promatranje stvarnosti kako bi otkrio njezinu bit i njezine zakone, a njegovo obzorje nije svijet istine koji je dokinut prevlašću subjektivnosti, nego svijet mašte kako bi ga podvrgao samome sebi i ustanovio onaj red načela i vrednota koje odgovaraju njemu samomu. Taj se čovjek u konačnici uzdiže kao konačni i apsolutni temelj vrednota. U njemu i jedino u njemu, to znači u osamljenosti samoga sebe, uspostaviti će se ljudsko dostojanstvo i ljudska prava. Tu je korijen prosvjetiteljskoga projekta o čovjeku. Važno je imati na umu tu pretpostavku kako bi se razabralo razne situacije i razgovore koji se odnose na čovjeka u našem današnjem vremenu.

Međutim, taj čovjek koji je definiran samo po sebi i pred sobom, po svojoj subjektivnosti i po društvenim i kulturalnim situacijama koje ga okružuju, rastopio se u

sebi samome, odričući se postojanosti i stalnosti postojanja. »Zapravo«, kao što će reći Henri de Lubac, »ne postoji čovjek, jer ne postoji ništa što nadilazi čovjeka.«

Kultura modernosti zauzeta je u stvaranju čovjeka u to unutarsubjektivno i unutarsvjetsko područje. Ona se zalaže za oslobađanje čovjeka od korijena njegove istine i identiteta i za poništavanje bitnog zakona ispravnog razuma u čovjeku. Ta je kultura zauzeta u ograničavanju čovjeka na njegovo osobno biće te ga napokon pušta nezaštićena pred državnim, ideološkom ili umjetnom vlašću. Lišen svojih korijena taj čovjek »preživljava« kao da je modeliran po sebi samome, jer »stvorenje bez Stvoritelja iščezava« (GS 36).

Postsinodska pobudnica *Ecclesia in Europa* objašnjava to kao »pokušaj da se dadne premoć antropologiji bez Boga i bez Krista. Takav način razmišljanja doveo je do toga da se čovjeka smatra 'apsolutnim središtem stvarnosti, lažno ga uzdižući do mjesta koje pripada Bogu, zaboravljajući pritom da nije čovjek stvorio Boga, već je Bog stvorio čovjeka. Zaborav Boga doveo je do zaborava čovjeka.' Zato 'ne treba čuditi što je u takvim okolnostima stvoren širok prostor za nezaustavljivo širenje nihilizma u filozofiji, relativizma u gnoseologiji i moralu i pragmatizma pa čak i ciničkog hedonizma u svakodnevnom životu'. Europska kultura odaje sliku 'tihe apostazije' sitog čovjeka koji živi kao da Bog ne postoji.« (EE 9)

3. Istinski humanizam nesumnjivo se utječe Bogu, traži Boga, jer je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju, predodređen na oponašanje slike Krista, Sina Božjega, otkupitelja čovjeka (»misterij čovjeka postaje doista jasan jedino u otajstvu utjelovljene Riječi«, GS 22), i pozvan sudjelovati u Božjem životu. Tu je čovjekovo podrijetlo, identitet i konačni cilj. To je korijen njegova osobnog dostojanstva.

S tog stajališta, rekosmo, katolički školski vjeronauk nudi pozitivan doprinos cjelovitom odgoju učenika, u mjeri u kojoj razvija projekt kršćanskoga humanizma. On predstavlja kvalificiran i valjan doprinos jer taj projekt uključuje veću razumsku konzistentnost, veću ontološku i intelektualnu bitnost; jer je proizveo i proizvodi više dobra i veće poštovanje čovjekova bića; jer je proglasio uzvišeni poziv i dostojanstvo čovjeka, koji je »put Crkve«, u kojoj se spašava (usp. GS 3). Za kršćansku vjeru odgajati znači humanizirati, poticati dostojanstvo osobe, njezinu slobodu i njezinu odgovornost. To je uvjerenje Drugoga vatikanskog sabora kad tvrdi da je kršćanski humanizam, tijekom dvadeset stoljeća povijesti, objavio doprinos evandeoske poruke razvoju pojedinog čovjeka i naroda, predlažući puni život koji uključuje sporazum s ljudskom zajednicom (usp. GS 23-32).

4. Nekoliko prijedloga i pravci rada

To je, ukratko, predložak naše kulture. Oko te bitne i temeljne osi stvarali su se tijekom sljedećih povijesnih razdoblja sve do naših dana razni kulturalni oblici i projekti moderne i postmoderne.

I školsko znanje i temeljni ustroj organizacijskog i pedagoškog reda sudjelovat će u toj izvornoj stvarnosti i hraniti se tom temeljnom uporišnom jezgrom. Doista, možemo je zvati temeljnom i bitnom jezgrom jer su u nju uključene temeljne stvarnosti postojanja, istine, dobra, slobode, sreće, čovjeka, koji je uobličan u skladu s time.

To izvorno načelo i njegova aktualna uobličavanja predstavljaju prvi i glavni izazov za vjeru u školi i to je, po mome mišljenju, prvi uzrok problema i razmimoilaženja školskog vjeronauka u njegovoj želji da doprinese cjelovitom odgoju učenika.

Prije svega, ne možemo ostati samo zabrinuti i nepokretni. Važno je pristupiti tom problemu u njegovu korijenju kako bi

se moglo jasno ukazati na njegovo podrijetlo i posljedice.

S time u vezi nudim nekoliko prijedloga i pravaca za djelovanje:

a) Na prvome mjestu, valja biti svjestan odlučujućeg utjecaja tog korijena i temelja naše kulture, a ujedno i točno upoznati izričaje njegovoga ucjepljivanja u školsku kulturu.

Mogli bismo započeti upitavši se o tome što naši vjeroučitelji misle i koliko su senzibilizirani za tu stvarnost, a zatim poraditi na dubljoj svijesti i možda na većoj formaciji o njezinim posljedicama za humano uobličavanje naših učenika.

Konkretno, našim vjeroučiteljima valja pomoći da otkriju oblike i konkretne kulturalne izričaje koje ta temeljna jezgra naše kulture danas ima u školi, kao i mehanizme pomoću kojih se ustaljuje. Drugim riječima, valja im pomoći da otkriju kako se uprisutnjuju u znanju, kako se očituju u sustavu organizacije i uprave naših centara i kako su prisutni u aktualnim pedagoškim paradigmatama i u svijetu ljudskih odnosa u školi.

Poznavanje i točno shvaćanje uobličavanja i konkretnih oblika te kulturalne jezgre predstavlja, po mome mišljenju, prvo što valja učiniti kako bi se uspjelo otkriti odlučujuću vrijednost njezina utjecaja na ljudsko uobličavanje naših učenika, tj. na posljedice za odgoj. Podcijeniti njezinu važnost, umanjivati njezin utjecaj ili se jednostavno zabrinuti, ali bez rješenja bilo bi, po mome mišljenju, vrlo neodgovorno.

b) Na drugome mjestu, riječ je o prikazivanju stava i perspektive s kojih se može pristupiti tom sadržaju.

Ovom prigodom predlažem perspektivu koju usvajaju noviji tekstovi učiteljstva Ivana Pavla Drugog, *Novo Milenio Ineunte* i *Ecclesia in Europa*. To je perspektiva kritičkog dijaloga s kulturom, što znači

korak naprijed u odnosu na ciljeve dijaloga što ga predlaže Drugi vatikanski sabor, koji su razvijeni u prvom poslijesaborskom razdoblju (GS).

Pred »kulturom smrti«, smrti Boga i smrti čovjeka (usp. EE 9), radi većeg služenja današnjem čovjeku nužno je promicati strogo kritičko približavanje, tj. gledanje otvoreno za nadu i povjerenje u čovjeka (usp. EE 7-10), promicati slobodu razabiranja i odlučivanja te tako poticati razvoj ispravnog razuma i ispravno formirane savjesti.

Dosad smo nastojali opisati i identificirati tu temu. Upoznali smo pojedine izričaje i obilježja današnje kulture. Ponekad međutim nismo do kraja obradili izvor i stvarni korijen niti smo to načinili dosljedno, analitički i kritički. Zbog toga danas ponekad moramo tom problemu pristupiti s novog motrišta koje će nam omogućiti da osim spoznaja usvojimo i kriterije prosudbe i razlučivanja, kako bismo mogli otkriti i identificirati načela i odlučujuće vrednote sadašnje kulture u školi, njezino značenje i posljedice za učenika te uspostaviti istinski, a ne samo retorički dijalog kulture s našim antropološkim projektom.

c) Na trećemu je mjestu prijedlog i promicanje humanizma koji proizlazi iz evanđelja.

Riječ je o pomaganju učenicima da unutar školske rasprave otkriju specifični identitet svojstven kršćaninu, njegove razlike i nejednakost s obzirom na humanistički projekt koje potječe od prosvjetiteljstva. To zahtijeva da se na tom putu napredovanja kršćanska poruka ne predstavi kao sustav ideja nego kao projekt života koji proizlazi iz evanđelja, poznavanja i susreta s Isusom Kristom, Sinom Božjim, koji je svojim utjelovljenjem sebi pridružio svakog čovjeka i otkrio mu istinu o njegovu postojanju, a po svom uskrsnuću je htio

čovjeku dati definitivno dostojanstvo i smisao njegova postojanja (usp. RH 9-10).

U sadašnjim okolnostima, rad u školi u korist humaniziranja naših učenika traži, po mome mišljenju, izričitiju povezanost s Otkupiteljem čovjeka, koja proizlazi iz sigurnosti vjere. Učeniku valja pomoći da upravlja pogled i da usmjerava svoju savjest i iskustvo prema Isusu Kristu, jer će u njegovom konkretnom čovjstvu čovjek ponovno susresti svoju veličinu, dostojanstvo i vrednote svojstvene sebi samome (usp. RH 10).

d) Četvrto je traženje metode rada koji omogućuje prvenstvo konkretne osobe učenika, prihvaćajući je u njezinoj stvarnoj situaciji.

Riječ je o tome da se pode od subjektivnosti odgajnika, kako bi se počevši od nje započeo hod njegova istinskog razvoja. Pomoći mu da poveća svoju razumsku moć (dalje od granica u koje je danas zatvorena) te da upozna smisao svoga najdubljeg životnog iskustva pomoću razvijanja svojih temeljnih sposobnosti i iščekivanja, kao što su traženje istine, unutarnji poziv na slobodu, težnja prema dobru i prema pravdi, napor za solidarnost, traženje usmjerivanja postojanja... Ne poći na taj put, koji traži čovjekov vlastiti životni dinamizam, znači odreći se razuma, slobode, ispravne formacije savjesti učenika, sposobnosti razlučivanja koje je slobodno od svake manipulacije, zahtjeva za vječnošću što traži ispravan razum; u konačnici – istinski ljudski život.

Naši će učenici moći razumjeti i prihvatiti događaj objave i nauk vjere jedino u mjeri u kojoj pristanu biti subjekti, osobe; započeli su tražiti, temeljito se pitajući o životu i otkrivajući istinu života; počeli su opažati taj duboki zov svoga srca, koje žudi za tim da postane apsolutno sposobno dati odgovor i smisao svom sveukupnom traženju, budući da se »u najdubljoj dubi-

ni čovjekova srca nalazi žudnja i nostalgija za Bogom« (FR 24).

Taj vid otvara drugo obzorje, u kojemu je u pitanju identitet čovjekova postojanja, ispravno usklađivanje vjere i razuma u čovjeku, o čemu će biti govora u daljnjem tekstu.

3. ODNOS VJERA-RAZUM, KLJUČ I UPORIŠNA JEZGRA RAZVOJA KATOLIČKOG ŠKOLSKOG VJERONAUKA

Analizirali smo korijene krize, izvorne razloge poteškoća i izazova katoličkog školskog vjeronauka u njegovoj ponudi doprinosa cjelovitoj formaciji učenika i vidjeli neke moguće odgovore. Sada ću izložiti ono što je, po mome mišljenju, prvi izvedeni problem: odnos između vjere i razuma. Taj problem je bez sumnje, kako god ga se nazvalo, danas glavni problem teologije i, mnogo više, glavni problem Crkve i njezina poslanja u današnjem svijetu. On stvarno predstavlja jednu od središnjih tema učiteljstva Ivana Pavla Drugog, kao što se opaža već u *Redemptor Hominis* i još mnogo više u *Veritatis Splendor* i u *Fides et Ratio*.

Njegova se važnost povezuje, kao što je očito, i s katoličkim školskim vjeronaukom, čiji je glavni dio i na neki način ključ i uporišno središte. Po svom značenju i dosegu zaslužuje da bude predmetom našega razmišljanja.

1. Na prvome mjestu moramo se prisjetiti smisla problema. Prema prevladavajućem usmjerenju naše kulture, način na koji je postavljen odnos između vjere i razuma jest suočenje i raskid.

a) Kršćani su već od početka, od prvih stoljeća Crkve, nastojali odgovoriti na ozbiljno sučeljavanje između grčke misli (helenistički razum) i poruke objavljene u Isusu Kristu (kršćanska vjera).

Međutim, u modernoj se povijesti to pitanje postavilo mnogo oštrije i radikalnije, kao što smo već spomenuli. Razum je na različite načine i u raznim etapama razvoja postao kriterij i paradigma razumnosti te je iz područja razumskoga izbacio sve ono što nije obuhvaćeno sposobnošću kontrole te vrste razuma.

Međutim, taj je razum, kao što sam već spomenuo, usredotočujući se i osvrćući se na sebe samoga, postao nesposoban razumjeti stvarnost, istinu postojanja te je ograničio svoju moć i temeljni identitet. Apsolutizacija razuma, u nekom od oblika moderne, donijet će sa sobom odreknuće od zanimanja za posljednja pitanja postojanja kao i odreknuće od susreta s odgovorom na čovjekove nemire i bitna pitanja. U njihovoj odsutnosti uspostaviti će uporišne modele, vrednote, kriterije i sigurnosti razmjerno svom ograničenom, relativističkom ili pragmatičkom obzorju.

Kriza razuma potaknut će krizu istine i krizu čovjekova postojanja. Racionalistički razum će sâm za sebe nuditi empiričke, relativne i određene istine; na kraju će dovesti do napuštanja sveopće istine o dobru. Kao posljedica u čovjeku će izbljediti smisao budući da je osoba stvorena za istinu, a kad se istina razbije na komadiće, ide se protiv same prirode čovjeka.

b) Međutim uz to, na isti način, kriza razuma predstavlja raskid s vjerom, štoviše, njezino ukidanje; zatim, izbačena izvan ljudskoga mišljenja, vjera ne pripada racionalističkim parametrima i za njih ne postoji. Vjera, reći će se, nije važna, nije sposobna za odnos s razumom, jer nema nikakav oblik razumnosti. Tako će moderna prenijeti vjeru u svijet osjećaja, simbola, subjektivnosti i privatnosti, čistoga iskustva. Drugim riječima, vjera postaje nešto što nema razumne, kulturalne i društvene vrijednosti. Vjera je nešto što nema neku

vrijednost za čovjeka. Crkva tu situaciju drži dramom našega vremena (GS 43; *Evangelii Nuntiandi* 20; VS 88).

Naša novija povijest svjedok je postupnog odvajanja i raskida između vjere i razuma i doći će do intelektualnog postavljanja na rub onih koji nastoje obraniti usklađivanje vjere i razuma radi ispravnog razuma čovjeka. Međutim, sve to ima velike posljedice, »kad su već i razum i vjera osiromašeni i jedno pred drugim oslabljeni« (FR 48).

2. Nema sumnje da je odnos između ljudskoga razuma i kršćanske vjere, kao što smo to već ustvrdili, moguć i potreban. Istina, vjera i razum su različiti, ali nisu jedno drugomu ni strani ni suprotstavljeni. I jedno i drugo pripadaju naravi.

Ljudski razum želi, po svojoj vlastitoj naravi, upoznati istinu, otkriti temeljne istine svoga postojanja i postići, jer je za to sposoban, poznavanje Boga, steći sigurnost u postojanje Boga »posredstvom naravnoga svjetla ljudskoga razuma« kao što kaže Prvi vatikanski sabor (Konstitucija *Dei Filius* 2). Vjera, sa svoje strane, predstavlja čovjekovu čežnju za dostizanjem pune Istine koja je Isus Krist, i po Njemu, istinu o sebi samome kao čovjeku. Jasno je da su i jedno i drugo, razum i vjera, različiti. Međutim, oboje su ujedinjeni u istini. Utemeljeni u istini, oboje moraju koračati, kao prema svome cilju, prema Istini. I budući da postoji »duboka povezanost između spoznaje po vjeri i spoznaje po razumu« (FR 16), ni jedno ni drugo ne može bez međusobnog odnosa, budući da su neodjeljivi i međusobno se nadopunjuju te u svome jedinstvu obogaćuju i unapređuju čovjeka.

Tako to potvrđuje papa Ivan Pavao Drugi u enciklici *Fides et Ratio*: »Vjera i razum izgledaju poput dvaju krila kojima se ljudski duh uzdiže k promatranju istine. Sam Bog je pak onaj koji je usadio u srca ljudi nastojanje da spoznaju istinu i da naj-

poslije ipak spoznaju i njega kako bi spoznavajući i ljubeći njega prispjeli isto tako k punoj istini o samima sebi« (FR, Početak).

Zbog toga nas papa izričito poziva da radimo na nadvladavanju sadašnje situacije raskida i traži od nas da ponudimo rješenja i odgovore. To znači, s jedne strane, uzdati se u sposobnost ljudskoga razuma da može postići istinu i otvoriti se prema vjeri; i s druge strane, pokazati kako vjera povećava sposobnost traženja razuma, te joj je potrebno otvaranje razuma kako bi ušla u srce čovjeka.

Vjera i razum pozvani su ponovno uspostaviti duboko jedinstvo koje ih osposobljuje da budu sukladni svojoj naravi i, premda se u obama pokazuju njihove granice i autonomija, oboje imaju prostor u kojemu se mogu susresti: to je povijesni događaj Božje objave u Isusu Kristu (FR 23), istine koju je Bog priopćio o sebi i o čovjeku u vremenu i u povijesti zahvaljujući otajstvu Kristova utjelovljenja. Papa tu ideju izriče sljedećim riječima: »U ljudsku povijest objava uvodi neku točku nužnosti bez koje čovjek ne može biti ako hoće doprijeti do razumijevanja otajstva svoga života; no s druge strane, ova spoznaja neprestano upućuje na Božje otajstvo koje duh ne može sasvim iscrpsti, nego samo opaziti i u vjeri obuhvatiti. Unutar ova dva vremena ljudski razum ima svoj osobiti prostor koji mu omogućuje da istražuje i spoznaje, a da ipak nije ograničen ničim drugim osim svojom konačnom naravi pred beskonačnim Božjim otajstvom. Zato objava u našu povijest unosi onu opću i posljednju istinu koja potiče ljudski duh da se nikada ne zaustavi« (FR 14).

3. Neki prijedlozi i pravci djelovanja

U toj je situaciji katolički vjeronauk po svojoj naravi pozvan ponuditi valjan doprinos u službi ponovnog uspostavljanja jedinstva između vjere i razuma. U tu

svrhu nudim nekoliko prijedloga i pravaca djelovanja.

a) Kao prvo, razvoj sposobnosti svojstvenih ljudskom razumu u traženju istine.

Imajući na umu bitnu vezu vjere i razuma, a to je njezina izvorna težnja prema istini, reći ćemo da je predmet i svojstveni zadatak katoličkoga vjeronauka raditi kako bi se razum otvorio toj istini i vodio učenika u njegovu traženju.

Katolički vjeronauk to može učiniti jer polazi od načelne stvarnosti, a to je stvarnost vjere. Vjera po svom vlastitom dinamizmu usavršuje razum i povećava njegovu sposobnost da se otvori i upozna dublju stvarnost; vjera pokreće razum da izađe iz sveukupne osamljenosti i da razvije svoju sposobnost pred lijepim, dobrim i istinitim (usp. FR 56). Vjera, mogli bismo reći, budi sklonost razuma za istinu i čežnju da je traži kako bi dosegao onaj predmet spoznaje u kojemu sve poprima smisao. Štoviše, kad ljudski um pokazuje zamor ili odsutnost željenih plodova uzrokuje razočaranje, snaga koja dolazi od Boga potiče ljudski razum da nastavi hod prema istini, uklanja zapreke koje čovjeka priječe da djelotvorno i plodonosno koristi svoje prirodne sposobnosti (usp. *Humani Genensis*, DS 3875). Tako po vjeri sposobnost ljudskoga rasuđivanja ne samo da neće biti ograničena ni ugrožena u svojoj autonomiji nego će biti obogaćena u svom intelektualnom dinamizmu budući da je događaj Božjega spasenja u Isusu Kristu otkupio ljudski razum od njegove slabosti (usp. FR 20-22).

Pomoću kršćanskog projekta koji predstavlja, katolički vjeronauk želi doprinijeti razvoju i otvaranju razuma, i pomoći čovjeku u njegovom traganju za istinom. U tome smislu vjeroučitelji moraju biti svjesni vrijednosti i važnosti svoga poučavanja, jer ono predstavlja služenje dostojanstvu i

punini čovjeka, te su pozvani surađivati s onima koji traže taj čovjekov razvoj. Što više budu razvijene sposobnosti koje je Bog darovao čovjeku, konkretno razumska sposobnost otvorenosti prema istini, tim će biti jasniji misterij čovjeka i tim će se više čovjek približiti shvaćanju pune istine.

b) Kao drugo, imajući na umu sve dosada rečeno, katolički će vjeronauk pomoći učenicima da se otvore hodu prema sveopćoj i konačnoj Istini koju čovjek poznaje posredstvom povijesnih događaja, a to je istina Boga u Isusu Kristu.

U Kristu, utjelovljenoj Riječi, Bog se potpuno objavio čovječanstvu i u konačnom mu se obliku približio, dajući mu da upozna potpunu istinu o Bogu (usp. GS 22), te je istovremeno, u Kristu, čovjek upoznao istinu o sebi samome i stekao punu svijest o svojem dostojanstvu, transcendentnoj vrijednosti svoje ljudske naravi, smislu svoga postojanja (usp. RH 11). U osobi Isusa Krista uspostavlja se jedinstvo naravne i objavljene istine (us. FR 34).

Povijesni događaj Božjeg spasenja u Isusu Kristu, konkretna osoba Isusa Krista, postaje srž i središte poučavanja katoličke religije. Izričiti prijedlog vjere u Isusa Krista, središte njegove osobe i njegove poruke po mome je mišljenju prikladan način da se danas odgovori na situaciju u kojoj nemali broj naših učenika vjeru drži rubnom stvarnošću svoga postojanja. Problem odvajanja vjere i razuma u životu naših učenika neće pronaći izlaz bude li naš odgovor akademskog i pojmovnog značenja. Budući da je problem osobnoga reda (odnosi se na čitavu osobu), i odgovor mora također biti osoban: susret u osobnoj povijesti s osobom Isusa Krista.

Kako bi to središnje kristološko mjesto moglo biti stvarno oblikovano, i u programiranju i u razvoju nastavnog predmeta vjeronauka, nužno je:

– Prije svega, da Krist postane središte života vjeroučitelja. On koji je pozvan naučavati Krista, treba prvi nastojati upoznati Krista, otkriti njegovo lice i kao što će nam reći papa u *Novo Millenio Ineunte*, stići do susreta s Kristom. Iz tog upoznavanja punog ljubavi rada se želja da ga se naviješta, da ga se »pokaže« onako kako to samo jedan svjedok može učiniti i da prenese drugima »da« vjere u Gospodina (usp. CCE 429). Valja ponovno obdržavati određeno prvenstvo: kršćanski i crkveni identitet vjeroučitelja.

– Drugi zahtjev pripada kurikulumu i njegovu razvoju. Valja paziti da se programiranje i organizacija pouke kršćanske vjere ostvaruju blisko povezani sa središnjim događajem Božjeg spasenja u Isusu Kristu.

Zbog posebne važnosti tog zahtjeva, posebno ću ga opisati u sljedećem dijelu.

c) U predstavljanju vjere, radi njezina poznavanja i učenja, valjat će po mome mišljenju imati na umu dva ključa za rad (drugim riječima: dva pedagoška pravca), koji sa svoje strane traže dva temeljna stava u profesoru i u učeniku:

- traženje i prihvaćanje vjere,
- pozornost prema načinu upoznavanja i pounutarnjenja vjere.

Riječ je, u prvome redu, o pozornosti prema načinu na koji Božju riječ slušaju i prihvaćaju učenik i profesor. Riječ je o tome da se poruku vjere prihvati u jedinstvenosti njezine naravnosti i njezina pravog izvora, koji upućuje na objavu. Konkretno, na shvaćanje objave kao događaja Božjeg očitovanja i dara u Isusu Kristu i kao poziva i mogućnosti da se uđe u zajedništvo s njim. Ako je to uporišna točka (sam Bog koji ulazi u povijest), učenici će sadržaj vjere slušati i prihvatiti ne kao sustav ideja i tvrdnji za razmišljanje ili kao skup pravila i propisa ponašanja, nego kao Božji dar koji valja prihvatiti, kao »stvarnosti spasenja«

koje se po Božjoj inicijativi punoj ljubavi događaju u povijesti čovjeka, u njegovoj konkretnoj osobnoj povijesti; kao stvarnosti života čiji smo dio pozvani postati čitavim svojim bićem.

To znači da je u predstavljanju sadržaja vjere koji su svojstveni katoličkom vjeronauku razumno poučavati slušanje i prihvaćanje riječi koja upućuje na autora, koji se objavljuje i predaje čovjeku; valja odgajati za smisao toga slušanja ako nastojimo da se iznutra razumiju otajstva vjere. Više negoli prema »tehničkom« čitanju dokumenata vjere, moramo težiti prema mudrosnom čitanju tih dokumenata. Riječ je o tome da se u učeniku izazove novi stav prema slušanju riječi u kojemu, kao što potvrđuje *Dei Verbum*, »Otac nebeski s velikom ljubavlju dolazi u susret svojim sinovima i s njima razgovara« (DV 21). Sve se to može načiniti bez prisile ili kršenja kurikularnih pedagoških zahtjeva.

Kao drugo, riječ je o poučavanju vjere vjerno obdržavajući ključeve poznavanja i pounutarnjenja Božje riječi.

Želim reći sljedeće: kršćanska poruka, stvarnosti i događaji spasenja koji tvore vjeru, odnose se na Sveto pismo, sačuvani su u živom spomenu Crkve, slave se u sakramentima, izražavaju se kao nauk u pouci Učiteljstva i pokazuju u svjedočenju vjere i života svetaca.

Sve su to izričaji vjere, jedine vjere, i zbog toga ih treba predstaviti i prepoznati u njihovu jedinstvu, kao životno, suvislo i skladno tijelo. Na taj način prvenstvo noetičke dimenzije vjere, koja je svojstvena školskom vjeronauku, mora biti sposobno u svoj doktrinarni izričaj uključiti sve izričaje svojstvene vjeri, u vjernosti izvorima vjere koji su ujedno i izvori katoličkoga školskog vjeronauka.

Uzimanje u obzir teološkog smisla izvora objave i njihovo prenošenje te služenje tim

izvorima kasnije će poslužiti kao vodič u predstavljanju vjere radi njezinoga upoznavanja u katoličkom školskom vjeronauku.

Kad je riječ o izvorima kojima ćemo se služiti, sjedinjuje nas živa voda jedinog izvora koji je Krist; uz njih kao izričaje i očitovanja jedinog objavljenog otajstva, vezuje nas Božji dar. Vjera, kojoj nastojimo služiti u poučavanju vjeronauka, predstavlja najveće dobro za čovjeka.

4. KATOLIČKI ŠKOLSKI VJERONAUK KAO SLUŽENJE IDENTITETU I CJELOVITOSTI OSOBE. PITANJE SMISLA ŽIVOTA

1. Postoji polazište školskog vjeronauka na koje valja ukazati i vrednovati ga. Riječ je o sljedećemu: svi mi koji smo članovi škole, vjernici i oni koji to nisu, pripadamo istom kulturalnom svijetu, istoj kulturi i istome društvu. Ta zajednička pripadnost vezuje nas uz društvene vrijednosti i uz vrijednosti vlastite škole. Unutar toga zajedničkog uporišta smješta se školski vjeronauk.

Taj kulturalni svijet u koji smo svi uključeni sastavljen je od spleta uvjerenja, sigurnosti, problema, izazova... koji su, kao što smo već spomenuli, svojstveni našem vremenu, naši su. U odnosu na njih čini se potrebnim pronaći smisao koji sve identificira i uređuje, kako bi se suradnjom svijetu doprinijelo zajedničkome dobru. S druge strane, riječ je o kulturalnom svijetu društva koje se ustrojava na području i na konkretnom povijesnom mjestu ostvarenja svake osobe, njezina postojanja i života, njezina osobnog dostojanstva i razvoja njezinih prava.

2. Ta kultura i društvo složeni su i rascjepkani te u njima, zbog nepostojanja uporišta neke konačne istine, postoje mnogobrojne ponude života koje je teško uključiti u jedinstveni projekt smisla.

Tako različiti načini promatranja i tumačenja života, čovjeka i svijeta, otežavaju pa čak čine i uzaludnim traženje smisla. Što je još teže, na kraju guše iskonski zahtjev ljudskoga bića, kao što je npr. pitanje smisla, završavajući u stanju skepticizma i indiferentnosti, što dovodi do odustajanja od potrebe za smislom života čovjeka, tj. do nihilizma (usp. FR 81).

3. Nema sumnje, ljudskom je biću za njegovu ravnotežu i osobni rast potrebna os koja sve usklađuje i povezuje, temeljna i bitna istina koja će biti uporišna točka s kojom se poistovjećuje.

Problem smisla svakako je povezan s društvenim životom i njegovim uređenjem, razvojem i napretkom. Zbog toga moderna društva sve upornije traže razloge povezanosti i mehanizme privole svojih članova, posebice u odsustvu dubljih određenja.

To je međutim posebno problem pojedinačnoga i osobnoga reda. Čovjeku je potreban kako bi došao do bitka, kako bi upoznao svoj identitet i utemeljio svoje ponašanje. Pronaći odgovor na pitanje smisla predstavlja temeljni dio njegovoga razvoja, temeljni dio u procesu njegove cjelovite formacije. Iz dubine njegova bića javlja se više ili manje izričito pitanje, koje teži usvajanju tog temelja na kojemu će izgraditi svoj identitet.

Istina je, škola općenito, a školski vjeronauk posebice, trebaju dati odgovor na taj zahtjev. Odgojitelj zna da je s psihopedagoškog gledišta nužno računati s jedinstvenim i suvislim odgojnim projektom, u kojemu se pitanje smisla ostvaruje kao temeljno i ujedinjavajuće uporište za napredovanje rasta osobe. Ako dijete i adolescent primjećuju da su uronjeni u različita poimanja smisla, u različitost neusklađenih ili međusobno suprotnih ili raspršenih projekata o čovjeku, cjeloviti odgoj osobe neće pronaći postojano sjedište na kojem bi

se izradio taj projekt. To jednostavno neće biti moguće.

Ponekad pravac aktualnih odgojnih prispodoba, usredotočenih na čisto funkcionalne, instrumentalne i pragmatične dimenzije formacije, ne uspijeva prepoznati taj teški nedostatak. Ako škola (i školski vjeronauk u njoj) danas nije sposobna učenicima ponuditi istinsku pomoć u tom temeljnom traženju, bit će posebno odgovorna pred društvom i pred svakim učenicom.

Služenje kod traženja smisla u temelju je služenja identitetu i cjelovitosti učenika, razvoju čovjeka u društvu. Zbog toga treba biti prihvaćeno kao glavna zadaća katoličkoga školskog vjeronauka pokazujući, u skladu s kršćanskom specifičnom ponudom, kako je smisao života snaga koja uobličuje ljudsko biće, kako konačna istina koju predstavlja i pomaže otkriti učenicima održava osobu živom, jamči njezinu slobodu, usmjeruje njezino djelovanje, nadahnjuje i čini dinamičnima njezine projekte; prožima, u konačnici, ljudsko biće veličinom i sviješću postojanja, vrednotom dobra, osjećajem lijepoga.

Smisao života bitno je povezan s traženjem istine. U aktualnoj panorami koju predstavlja problem istine, katolički školski vjeronauk pozvan je ponuditi doprinos koji ima veliku vrijednost: doprinos koji predstavlja kritiku ali i predlaže, koji je otvoren za dijalog i prosvjetljuje. Školski vjeronauk pomoći će hod u tom dubinskom pravcu i u tom će traženju ponuditi smisao koji proizlazi iz objave i koji nam se u utjelovljenju Riječi u konkretno Isusovo čovječstvo, vežući se tako uz povijest čovjeka, predaje kao izvor istine, života, zadovoljstva i nade. Školski vjeronauk mora nastojati potaknuti i jasno pokazati odnos koji postoji između smisla života i osobe Isusa Krista, kako bi kršćansku poruku tako vezao uz ostvarenje osobe.